

Klawiatura

Category: Kitapcy, Sözlər, Ylym we tehnologiýa

написано kitapcy | 26 января, 2025

Klawiatura Klawiatura

kitapcy.ru

Klawiatura – kompýutere elipbiý-sifr informasiýalary girizmek üçin gurluşdyr.

- **Klawiaturanyň gurluşy (strukturasy)**

Adaty klawiaturada 100-den gowrak(104-108) klawiş bar.

Elipbiý-sifr klawişler topary sanlary, harplary, belgileri, dyngy belgileri girizmek üçin hyzmat edýär.

1. Funksional klawişler topary: F1-F12 klawişler (1.12-nji surat).

Bu klawişler haýsy programma bilen işlenýändigine baglydyr.

Köplenç F1 – klawiş kömekçi hökmünde, F10 – klawiş menýular setirine geçmek üçin ulanylýar.

1.12-nji surat

kitapcy.ru

2. Kursory dolandyrmak üçin klawişler (kursor klawişler) (1.13-nji a surat).
3. Goşmaça sifr klawişleri (1.13-nji b surat).

Windows nyşanly (emblemalı) klawiş (1.14-nji a surat), esasy menýuny açmak üçin hyzmat edýär).

Menýu şekiljikli klawiş (haýsy obýekt bilen işlenýän bolsa şol obýekt üçin gapdal menýuny açýar) (1.14-nji b surat).

1.14-nji surat

kitapcy.ru

SHIFT, CTRL we ALT klawişler (1.15-nji surat).

SHIFT, CTRL we ALT klawişler (1.15-nji surat).

kitapcy.ru

1. Shift – baş, setir harplary we ýokardan 2-nji hatardaky klawişleriň ýokarky simwollaryny girizmegi üpjün edýär.
2. Ctrl – köplenç sistema buýruklaryny bermek üçin beýleki klawişler bilen bilelikde ulanylýar. Mysal üçin:
Ctrl + A – papkanyň penjiresinde ähli obýektleri ýa-da priloženiýäniň penjiresinde dokumenti tutuşlygyna bellemek (tapawutlandyrmak);
Ctrl +C – bellenenleri kompýuteriň aralyk ýadyna (bufere) nusgalamak (kopiýa etmek);
Ctrl +X – bellenenleri kompýuteriň aralyk ýadyna kesip geçirmek;

Ctrl +V – bellenenleri täze ýere goýmak.

3. Alt klawiş Ctrl klawiş ýaly beýleki elipbiý-sifr klawişleri bilen bilelikde klawiatura arkaly buýruk bermekde ulanylýar.

4. Ctrl + Alt + Delete – kompýuter işlemän duranda (“doňanda”) ulanylýar.

• **Klawiaturanyň kömegi bilen işlemek:**

1. Tab – penjiräniň bir dolandyryjy elementinden beýleki dolandyryjy elementine geçmek üçin ulanylýar. Eger dolandyryjy element çarçuwanyň içinde bolsa, onda ol bellenen (tapawutlandyrylan) hasap edilýär.

2. Cursor klawişler – elementler toparynyň içinde elementleriň birinden beýlekisine geçmek üçin ulanylýar.

3. Enter – bu klawiş bilen buýruk ýerine ýetirilýär.

4. Boşluk (probel) – bu klawişiň kömegi bilen „baýdajygy” goýmak we aýyrmak örän amatly. Köplenç bu klawiş Enter klawişe meňzeş täsir edýär.

Alt + Probel sistema menýusyny açýar (cursor klawişleriň kömegi bilen gerekli buýrugy saýlap bolýar).

5. F1 – kömekçini çagyrmak.

6. Esc – yza dolanma (çykmak).

7. BackSpace() – bir dereje ýokaryk geçmek.

• **Redaktirleme klawişleri:**

1. Tekstde simwol girizilýän ýer ýörite görkeziji cursor bilen bellenýär.

2. Cursor – cursor klawişleriň kömegi bilen süýşürilýär.

3. BackSpace – kursoryň çepindäki simwoly öçürýär.

4. Delete – kursoryň sagyndaky simwoly öçürýär.

5. Enter – abzasy soňlaýar.

6. Tab – meýdançanyň çepinden ýer (отступ) goýýar.

7. Home – kursory setiriň başyna geçirýär.

8. End – kursory setiriň soňuna geçirýär.

9. Ctrl + Home – kursory dokumentiň başyna geçirýär.

10. Ctrl + End – kursory dokumentiň soňuna geçirýär.

11. Probel – sözleriň arasyna boşluk girizýär.

11. Shift – baş harplary girizmek üçin ulanylýar.

12. CapsLock – diňe baş harplary girizmek üçin peýdalanylýar.
13. PageUp ýa-da PageDown – dokumentiň ýokarlygyna ýa-da aşaklygyna sahypalaryny geçirmäge mümkinçilik berýär.
14. PrintScreen – kompýuteriň ekranyny surata düşürýär.
15. Alt + PrintScreen – diňe bir işjeň (текущий) penjiräni surata düşürýär.

Klawiaturany sazlamak. Klawiaturany sazlamak üçin, ýörite (Пуск – Панель управления – Региональные стандарты) – gepleşik penjire hyzmat edýär.

• I bölüm boýunça esasy bilmeli düşüňjeler

- Syçan bilen işlemek

Syçanyň çep gulagy papkalary, faýllary (obýektleri, elementleri) bellemek (saýlamak, tapawutlandyrmak) we olary işe goýbermek üçin ulanylýar. Adaty ýagdaýda syçany papkanyň (ýa-da faýlyň) üstüne eltip, bir gezek çep gulagyna basylanda ony belleýär, iki gezek basylanda açýar (ýa-da işe goýberýär). Syçanyň sag gulagy köplenç bellenen obýektler bilen işlemek üçin ulanylýar. Obýektiň üstünde syçanyň sag gulagyna basylan wagtynda gapdal menýu açylýar we gerekli buýruklary saýlap bolýar.

• Papkalar bilen işlemek

- Papka döretmek

1. İş stolunda ýa-da diskiň içinde syçanyň sag gulagyna basyň.
2. Создать – buýrugy saýlaň.
3. Папку – buýrugy saýlaň we syçanyň çep gulagyna basyň.
4. Papka at goýuň.

• Papkanyň adyny üýtgetmek

1. Papkany belläp, syçanyň sag gulagyna basyň.
 2. Переименовать – buýrugy saýlaň we syçanyň çep gulagyna basyň.
- F2 klawişe basyp, papkanyň adyny aňsat üýtgetmek bolar.

Papkanyň nusgasyny döretmek (kopiýa etmek)

1. Nusgasy dörediljek papkany belläň (tapawutlandyryň).
2. Syçanyň sag gulagyna basyň we Копировать buýrugy saýlaň (ýa-da klawiaturada <Ctrl>+<C> – Ctrl klawiše basyp saklap, soň C klawiše basmaly).
3. Nusgany haýsy papkada ýerleşdirjek bolsaňyz, şol papkany tapyp açyň.
4. Papkanyň içinde boş ýerde syçanyň sag gulagyna basyň we Вставить buýrugy saýlaň (<Ctrl>+<V>).

• **Papkany başga papkanyň içine kesip geçirmek**

1. Geçirilýän papkany belläň (tapawutlandyryň).
2. Syçanyň sag gulagyna basyň we Вырезать buýrugy saýlaň (<Ctrl>+<X>).
3. Kesilen papkany haýsy papkada ýerleşdirjek bolsaňyz, şol papkany tapyp açyň.
4. Açyk ýerde syçanyň sag gulagyna basyň we Вставить buýrugy saýlaň (<Ctrl>+<V>).

Papkany ýok etmek(öçürmek)

1. Ýok ediljek papkany belläň.
2. Syçanyň sag gulagyna basyň we Удалить(Delete) buýrugy saýlaň.

• **Ýok edilen papkany dikeltmek**

1. Iş stolynda Sebet (Корзина) belgijige basyň (açyň).
2. Dikeldiljek papkany belläp, syçanyň sag gulagyna basyň we Восстановить buýrugy saýlaň.

Bellik. Buýruklary ýerine ýetirmegiň başga usullary hem bardyr. Ýlym we tehnologiýa